ISSN:3030-332X
Impact factor: 9,493
International journal of scientific researchers

MAQSUD SHAYXZODA SHE'RIYATIDA TARIXIY OBRAZLAR TALQINI

Azamatov Abduazim Abdusaid o'g'li
Toshkent davlat transport universiteti II-bosqich talabasi
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20136206

Annotatsiya: Ushbu maqolada Maqsud Shayxzoda she'riyatida tarixiy obrazlarning badiiy talqini tahlil qilinadi. Shoir ijodida Amir Temur, Mirzo Ulug'bek hamda Alisher Navoiy kabi buyuk tarixiy siymolar obrazining yaratilishi, ularning g'oyaviy-badiiy xususiyatlari yoritilgan. Shuningdek, tarixiy obrazlar orqali milliy g'urur, ma'rifatparvarlik va insonparvarlik g'oyalarining ifodalanishi ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Maqsud Shayxzoda, tarixiy obraz, Amir Temur, Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy, she'riyat, badiiy talqin, milliy ruh, ma'rifat, adabiyot.

Asosiy qism

Kirish

XX asr o'zbek adabiyotining yirik vakillaridan biri bo'lgan Maqsud Shayxzoda ijodi o'zining teran mazmuni, milliy ruh va tarixiy tafakkur bilan sug'orilgani bilan alohida ajralib turadi. Shoir o'z asarlarida xalqning boy tarixiga murojaat qilib, buyuk tarixiy shaxslar obrazini yaratish orqali milliy o'zlikni anglash g'oyasini ilgari suradi. Ayniqsa, tarixiy obrazlarning badiiy talqini Shayxzoda ijodining muhim qirralaridan biri hisoblanadi.

Shoir tarixiy siymolarni oddiy tarixiy qahramon sifatida emas, balki xalq ma'naviyatini yuksaltiruvchi, kelajak avlod uchun ibrat bo'luvchi shaxslar sifatida tasvirlaydi. Shu jihatdan uning tarixiy mavzudagi asarlari katta tarbiyaviy va estetik ahamiyatga ega.

Tarixiy obrazlarning badiiy talqini

Maqsud Shayxzoda she'riyatida tarixiy obrazlar xalqning milliy xotirasi va ma'naviy qadriyatlarini aks ettiruvchi muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shoir tarixiy shaxslar faoliyatini tasvirlash orqali zamonaviy davr muammolari va insoniy fazilatlarni yoritishga harakat qiladi.

Amir Temur obrazi

Amir Temur obrazi Shayxzoda ijodida kuch-qudrat, jasorat va vatanparvarlik timsoli sifatida gavdalanadi. Shoir ushbu obraz orqali yurt ravnaqi va xalq birligi g'oyalarini ilgari suradi. Temur siymosi shoir talqinida kuchli iroda va adolat bilan uyg'unlashadi.

Tarixiy shaxsning faoliyati badiiy umumlashtirish asosida tasvirlanib, uning xalq oldidagi mas'uliyati alohida ta'kidlanadi. Bu esa obrazning hayotiy va ta'sirchan chiqishiga xizmat qiladi.

Mirzo Ulug'bek obrazi

Mirzo Ulug'bek obrazi Shayxzoda ijodida ilm-fan va ma'rifat ramzi sifatida talqin qilinadi. Shoir ayniqsa Ulug'bekning ilmga sadoqati, haqiqat uchun kurashi hamda murakkab hayot yo'lini chuqur badiiy tasvirlaydi.

Ulug'bek obrazi orqali ilm ahlining fojiali taqdiri va jaholatga qarshi kurashi yoritiladi. Shoir tarixiy voqealarni psixologik tasvir bilan uyg'unlashtirib, qahramonning ichki kechinmalarini mahorat bilan ochib beradi.

Alisher Navoiy obrazi

Alisher Navoiy obrazi Shayxzoda she'riyatida insonparvarlik, ezgulik va ma'naviy komillik timsoli sifatida namoyon bo'ladi. Shoir Navoiy shaxsini ulug'lash orqali xalqparvarlik va adolat g'oyalarini targ'ib qiladi.

Navoiy obrazida ilm, ma’naviyat va so‘z san’atining qudrati aks ettiriladi. Bu obraz yosh avlodni komillik va ma’rifat sari undovchi tarbiyaviy ahamiyatga ega.

Tarixiy obrazlarning ahamiyati

Shayxzoda tarixiy obrazlarni yaratishda milliy ruh va tarixiy haqiqatga tayanadi. Shoirning mahorati shundaki, u tarixiy siymolarni zamonaviy ruh bilan uyg‘unlashtira olgan. Natijada obrazlar nafaqat tarixiy shaxs sifatida, balki bugungi kun uchun ham dolzarb ma’naviy timsollar sifatida gavdalanadi.

Tarixiy obrazlar orqali:

milliy g‘urur;

vatanparvarlik;

ma’rifatparvarlik;

insoniylik kabi g‘oyalar targ‘ib qilinadi.

Bu esa Shayxzoda ijodining badiiy-estetik qimmatini yanada oshiradi.

Xulosa

Maqsud Shayxzoda she’riyatida tarixiy obrazlar muhim badiiy vazifa bajaradi. Shoir Amir Temur, Mirzo Ulug‘bek va Alisher Navoiy kabi buyuk siymolar obrazini yaratish orqali milliy o‘zlik, ma’naviyat va insonparvarlik g‘oyalarini ilgari suradi. Tarixiy obrazlarning chuqur psixologik talqini hamda badiiy mukammalligi Shayxzoda ijodining o‘ziga xosligini belgilaydi.

Shunday qilib, shoir tarixiy obrazlar vositasida xalqning boy ma’naviy merosini ulug‘lab, yosh avlodni vatanparvarlik va ma’rifat ruhida tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shayxzoda M. Asarlar to‘plami. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 1972.
2. Karimov N. XX asr o‘zbek adabiyoti tarixi. – Toshkent: O‘qituvchi, 1999.
3. Qosimov B. O‘zbek adabiyoti va milliy tafakkur. – Toshkent: Ma’naviyat, 2004.
4. Yo‘ldoshev Q. Adabiyotshunoslik asoslari. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2006.
5. Ahmedov S. Maqsud Shayxzoda ijodiy mahorati. – Toshkent: Fan, 1985.
6. Navoiy A. Xamsa. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 2011.